

СЕКЦІЯ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.013.75:355.33

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2026-113-6>**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
КОМУНІКАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ
ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ
В ХХІ СТОЛІТТІ**

Беньковська Наталя Борисівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри мовної підготовки,
*Інститут Військово-Морських Сил Національного університету
«Одеська морська академія»*
benkovskanb@gmail.com
orcid.org/0000-0001-5857-6991

Діденко Олександр Васильович,
доктор педагогічних наук, професор,
заступник начальника науково-організаційного відділу,
*Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького*
didenko.alexandr69@gmail.com
orcid.org/0000-0002-7900-6047

Мета статті – проаналізувати організаційно-педагогічні особливості комунікативної підготовки майбутніх офіцерів Військово-Морських Сил Сполучених Штатів Америки у ХХІ столітті. **Методи.** Дослідження ґрунтується на системному, компетентнісному та інтегративному підходах, що дозволяють розглядати комунікативну підготовку як цілісну складову професійної освіти майбутніх офіцерів.

Результати. В умовах глобалізації, гібридних загроз та зростання ролі міжнародної військової взаємодії комунікативна компетентність офіцера набуває визначального значення для ефективного управління, лідерства та взаємодії в багатонаціональних операціях.

У статті проаналізовано структуру підготовки курсантів ВМС США, роль гуманітарних дисциплін, іншомовної підготовки, лідерських програм і комунікативно орієнтованих модулів у формуванні професійно значущих комунікативних умінь. Особливу увагу приділено використанню активних та інтерактивних методів навчання, симуляцій, кейс-методу, рольових ігор і цифрових освітніх платформ, які сприяють розвитку навичок професійної комунікації, критичного мислення та прийняття рішень у складних умовах.

Обґрунтовано значення міждисциплінарної інтеграції у процесі підготовки офіцерів, що забезпечує поєднання мовної, тактичної та управлінської складових професійної діяльності.

Висновки. Виявлені організаційно-педагогічні та дидактичні підходи комунікативної підготовки майбутніх офіцерів Військово-Морських Сил Сполучених Штатів Америки засвідчують пріоритет підготовки офіцера як комунікативно компетентного лідера, що має безпосереднє значення для удосконалення вітчизняної системи підготовки майбутніх офіцерів Військово-Морських Сил України.

Визначено ключові організаційно-педагогічні умови ефективної комунікативної підготовки майбутніх офіцерів ВМС Сполучених Штатів Америки, які можуть бути використані для модернізації системи військово-морської освіти України в контексті євроатлантичної інтеграції.

Ключові слова: організаційно-педагогічні особливості, комунікативна підготовка, майбутні офіцери, Військово-Морські Сили, Сполучені Штати Америки, Україна.

ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL FEATURES OF THE COMMUNICATIVE TRAINING OF FUTURE OFFICERS OF THE NAVAL FORCES IN THE UNITED STATES OF AMERICA IN THE 21ST CENTURY

Benkovska Natalia Borysivna,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Language Training Department,
Naval Institute of National University "Odessa Maritime Academy"
benkovskanb@gmail.com
orcid.org/0000-0001-5857-6991

Didenko Oleksandr Vasylyovych,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Deputy Head of the Scientific and Organizational Department,
*Bohdan Khmelnytskyi National Academy
of the State Border Guard Service of Ukraine,*
didenko.alexandr69@gmail.com
orcid.org/0000-0002-7900-6047

Purpose of the article is to analyze the organizational and pedagogical features of the communicative training of future officers of the Naval Forces of the United States of America in the 21st century.

Methods. The study has been based on systemic, competence-based, and integrative approaches, which make it possible to consider communicative training as an integral component of the professional education of future officers.

Results. Under the conditions of globalization, hybrid threats, and the growing role of international military cooperation, an officer's communicative competence becomes a determining factor for effective command, leadership, and interaction in multinational operations.

The article analyzes the structure of cadet training in the U.S. Navy, the role of humanities, foreign language training, leadership programs, and communication-oriented modules in the formation of professionally significant communicative skills. Particular attention has been paid to the use of active and interactive teaching methods, simulations, the case method, role-playing, and digital educational platforms, which contribute to the development of professional communication skills, critical thinking, and decision-making in complex environments.

The importance of interdisciplinary integration in the training of officers has been substantiated, ensuring the combination of linguistic, tactical, and managerial components of professional activity.

Conclusions. The identified organizational, pedagogical, and didactic approaches to the communicative training of future officers of the Naval Forces of the United States of America demonstrate the priority of preparing an officer as a communicatively competent leader, which is of direct relevance to improving the national system of training future officers of the Naval Forces of Ukraine. Key organizational and pedagogical conditions for effective communicative training of future U.S. Navy officers have been identified, which can be used to modernize Ukraine's naval education system in the context of Euro-Atlantic integration.

Keywords: *organizational and pedagogical features, communicative training, future officers, Naval Forces, United States of America, Ukraine.*

Вступ. Сучасне безпекове середовище XXI століття характеризується високою динамічністю, гібридним характером загроз, активним використанням інформаційних і комунікаційних технологій, а також зростанням ролі міжнародної військової взаємодії. У цих умовах професійна діяльність офіцера Військово-Морських Сил набуває виразного комунікативного виміру, оскільки ефективність управління підрозділами, взаємодія з союзниками, участь у багатонаціональних операціях та прийняття рішень у складних ситуаціях значною мірою залежать від рівня сформованості його комунікативної компетентності.

Особливого значення набуває іншомовна та міжкультурна комунікація, яка є невід'ємною

складовою професійної підготовки офіцерів флотів держав – членів НАТО. У цьому контексті система підготовки майбутніх офіцерів Військово-морських сил Сполучених Штатів Америки розглядається як одна з найбільш розвинених і структурованих у світі. Вона поєднує академічну освіту, військово-професійну підготовку, лідерський розвиток і формування комунікативних умінь у межах цілісної педагогічної моделі, орієнтованої на підготовку офіцера нового типу – лідера, стратега і ефективного комунікатора.

В умовах трансформації військової освіти України та її інтеграції в євроатлантичний освітній і безпековий простір актуалізується потреба у вивченні та адаптації провідного зарубіжного

досвіду, зокрема досвіду США у сфері організації комунікативної підготовки майбутніх офіцерів ВМС. Це особливо важливо для розвитку системи військово-морської освіти України, яка сьогодні функціонує в умовах воєнного стану, технологічної модернізації та посилення міжнародного військового співробітництва.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що проблема формування комунікативної компетентності військових фахівців активно досліджується у працях українських і зарубіжних науковців. Проте організаційно-педагогічні особливості комунікативної підготовки майбутніх офіцерів ВМС США в умовах освітніх трансформацій XXI століття досі залишаються недостатньо систематизованими у вітчизняному науковому просторі, що зумовлює необхідність комплексного аналізу цієї проблематики. Таким чином, актуальність обраної теми визначається потребою у науковому осмисленні ефективних моделей комунікативної підготовки офіцерів ВМС США з метою використання їхніх організаційно-педагогічних засад у процесі модернізації системи підготовки майбутніх офіцерів ВМС України.

Теоретичне обґрунтування проблеми.

Необхідність з'ясування організаційно-педагогічних і дидактичних особливостей комунікативної підготовки майбутніх офіцерів ВМС у США в XXI столітті зумовлено сукупністю взаємопов'язаних чинників безпекового, нормативно-правового та професійно-діяльнісного характеру.

По-перше, у морській сфері комунікація є критично значущим безпековим чинником, оскільки мовні бар'єри та комунікативні непорозуміння між учасниками судноплавства (*ship-to-ship*, *ship-to-shore*, *on-board*) ідентифікуються як одна з причин виникнення аварійних ситуацій. Саме тому Міжнародною морською організацією розроблено Стандартні морські фрази для професійної комунікації (англ. *Standard Marine Communication Phrases*, *SMCP*) як стандартизований інструмент безпечної професійної комунікації, спрямований на подолання мовних бар'єрів і запобігання непорозумінням, які можуть спричинити аварії (*International Maritime Organization*, 2001). Такий нормативний акцент означає, що комунікативна підготовка у морській, а тим більше у військово-морській освіті не може розглядатися як допоміжна. Вона має бути системно організованою й дидактично вивіреною, оскільки безпосередньо впливає на безпеку навігації, управління ризиками та узгодженість дій екіпажу.

По-друге, у XXI столітті відбувається інституційне закріплення вимог до командної взаємодії та комунікації через міжнародні стандарти підготовки, передусім у логіці управління ресурсами навігаційного містка (англ. *Bridge Resource Management*, *BRM*), управління командою навігаційного містка (англ. *Bridge Team Management*, *BTM*), а також «лідерства

та управління». Показовими є Манільські поправки до Конвенції *STCW* (2010), у яких акцентовано необхідність розвитку управлінських і комунікативних умінь як складників професійної компетентності морських фахівців (*International Maritime Organization* (*STCW*), 2010). Факт міжнародної стандартизації управління ресурсами навігаційного містка (*BRM*) свідчить, що ефективна комунікація, обмін інформацією та формування спільної ситуаційної обізнаності розглядаються як ключові чинники запобігання інцидентам (*Hetherington*, 2006: 401–411; *Xue*, 2015; *Barnett*, 2006: 1–14).

По-третє, результати сучасних наукових досліджень формують переконливу доказову базу на користь твердження, що порушення професійної комунікації істотно підвищують рівень аварійності в морській діяльності та можуть розглядатися як самостійний чинник ризику. Зокрема, кількісні дослідження людського чинника в системі мореплавства засвідчують наявність прямого кореляційного зв'язку між комунікаційними відмовами та зростанням імовірності виникнення аварійних подій (*Hasanspahić*, 2014: 153–162; *Даниленко*, 2020). У зазначеному контексті науково обґрунтованим і методологічно доцільним постає завдання ідентифікації та аналізу організаційно-педагогічних механізмів і дидактичних інструментів, що забезпечують формування належного рівня комунікативної готовності майбутніх офіцерів у провідних системах морської освіти.

По-четверте, у військово-морській сфері особливого значення набуває вимога інтероперабельності у багатонаціональних операціях та штабній діяльності. У межах НАТО мовна сумісність інституціоналізована через стандарт *STANAG 6001*, який застосовується для оцінювання іншомовної комунікативної спроможності військовослужбовців (*NATO*). Наявність такого стандарту означає, що комунікативна підготовка офіцера має відповідати не лише національним, а й наднаціональним критеріям професійної придатності, що підтверджується сучасними дослідженнями у сфері військової мовної політики та інтероперабельності (*Lewińska*, 2015).

По-п'яте, аналіз організаційно-педагогічних і дидактичних рішень у країнах із розвинутою морською освітою у XXI столітті є необхідним як джерело перевірених практик для подальшої адаптації до національного освітнього простору. Публічні описи освітніх моделей військово-морських академій і програм лідерської підготовки підтверджують, що комунікативні результати навчання інтегруються у ширшу структуру професійної готовності майбутнього офіцера (*Kelley*, 2004: 105–111).

Добір країн для порівняльного аналізу організаційно-педагогічних і дидактичних особливостей комунікативної підготовки майбутніх офіцерів Військово-Морських Сил у країнах

із розвинутою морською освітою методологічно доцільно здійснювати не за формально-географічною ознакою, а на підставі сукупності валідних науково обґрунтованих критеріїв, що забезпечують репрезентативність, порівнюваність і відтворюваність результатів дослідження. Такий підхід відповідає загальноприйнятим засадам порівняльної педагогіки та міжнародної методології компаративних освітніх досліджень, згідно з якими відбір національних кейсів має ґрунтуватися на структурних, інституційних і функціональних характеристиках освітніх систем, а не на формальних чи випадкових ознаках (Bray, 2007; OECD, 2004).

До ключових критеріїв відбору, насамперед, належить інституційна зрілість і сталість системи морської та військово-морської освіти, що виявляється у тривалості її історичного розвитку, структурній завершеності, нормативній упорядкованості та спадкоємності освітніх традицій. Саме ці параметри у працях з порівняльної освіти визначаються як необхідна умова коректного зіставного аналізу освітніх моделей різних країн (Bray, 2007; Phillips, 2014; Скиба, 2018: 32–38).

Вагомим критерієм є участь держав у багатонаціональних морських і військово-морських операціях, що зумовлює підвищену відповідальність за якість професійної комунікації та об'єктивно підвищує «ціну» комунікативних помилок у реальних умовах служби. У наукових і нормативних джерелах з військової освіти та безпеки така участь безпосередньо пов'язується з вимогами до інтероперабельності персоналу, узгодженості процедур і стандартизованого професійного спілкування (STANAG 6001).

Окремого значення набуває нормативно-стандартизаційна інтегрованість підготовки до міжнародних вимог, передусім у частині мовної сумісності, застосування уніфікованих комунікаційних протоколів і процедур професійної взаємодії. Міжнародні документи Міжнародної морської організації та НАТО фіксують комунікацію як структурний елемент безпеки мореплавства і військово-морської діяльності, що робить цей критерій об'єктивно релевантним для порівняльного аналізу освітніх систем (International Maritime Organization, 2001; STCW, 2010; Manila, 2011).

Важливим критерієм відбору є також методична оснащеність освітнього процесу, що передбачає системне застосування симуляційних технологій, тренажерної підготовки, сценарного та проблемно-орієнтованого навчання. У сучасних дослідженнях з підготовки фахівців для високоризикових професій доведено, що саме такі дидактичні інструменти забезпечують формування професійної й комунікативної готовності до діяльності в складних операційних умовах (Salas, 1998: 197–208; Kluge, 2014).

Методологічно виправданим є також урахування репрезентативності різних освітніх традицій і моделей організації підготовки офіцерського складу (англо-саксонської, континентально-європейської, скандинавської та азійської), а також різних інституційних форматів підготовки – академічної «кампусної» моделі, інтенсивної початкової офіцерської підготовки та поетапної кар'єрної освітньої моделі. Такий підхід відповідає класичним положенням компаративної педагогіки щодо аналізу освітніх систем у їх культурно-інституційному контексті, а також вимогам репрезентативності освітніх традицій і моделей професійної підготовки (Phillips, 2014; Cowen, 2009).

Результати та дискусії. Сполучені Штати Америки доцільно розглядати як референтний кейс високорозвинутої, масштабної та багаторівневої системи підготовки морських офіцерів, у межах якої комунікативна складова органічно інтегрована в загальну модель професійного становлення офіцера-лідера. Показовим у цьому контексті є інституційне виокремлення системи лідерського розвитку в United States Naval Academy, що охоплює всі роки навчання та передбачає цілеспрямоване формування лідерських і комунікативних умінь майбутніх офіцерів (United States Naval Academy).

Додатково, чітке структурування обов'язкового «ядра» навчальних дисциплін (*core curriculum*) на рівні академії створює організаційно-педагогічні передумови для наскрізної інтеграції академічного письма й усного мовлення, критичного мислення та професійної комунікації у підготовку всіх курсантів (USNAcademy Academic Program). Зазначені підходи узгоджуються із загальнофлотською концепцією розвитку лідерства ВМС США, у якій комунікація визначається однією з ключових компетентностей офіцера XXI століття (Department of the Navy., 2013).

Вибір цієї країни обґрунтовується наявністю наднаціональних стандартів, що об'єктивують вимоги до професійної комунікації в морській та багатонаціональній військовій діяльності. Зокрема, International Maritime Organization у *Standard Marine Communication Phrases* безпосередньо пов'язує стандартизовану комунікацію з подоланням мовних бар'єрів і запобіганням інцидентам, що дає підстави трактувати комунікативну підготовку як складник культури безпеки (IMO SMCP; Resolution).

Система підготовки майбутніх офіцерів ВМС Сполучених Штатів Америки вирізняється цілісним і багаторівневим підходом до формування комунікативної компетентності, яка розглядається не як допоміжний елемент мовної освіти, а як структурно утворювальний складник професійного становлення офіцера-лідера. Організаційно-педагогічна архітектура цієї підготовки базується на поєднанні інституційної підтримки, нормативно визначених вимог до лідерства

та наскрізної інтеграції комунікації в академічну й професійну діяльність курсантів.

На інституційному рівні важливою ознакою американської моделі є наявність спеціалізованих структур, безпосередньо орієнтованих на розвиток письмової та усної комунікації. Зокрема, функціонування Writing & Communication Center (спеціалізований академічний підрозділ підтримки комунікативної підготовки, який функціонує в системі United States Naval Academy та подібних закладів вищої освіти США) у системі підготовки майбутніх морських офіцерів забезпечує методичний супровід академічного письма, риторики та публічного мовлення упродовж усього періоду навчання. Такий підхід створює організаційні передумови для системного й безперервного формування комунікативних умінь, а також сприяє переходу від формального опанування мовних норм до усвідомленого використання комунікації як інструмента професійної діяльності та лідерства (USNAcademy, The Writing).

Доповненням до цього є розгалужена система академічної підтримки, зокрема діяльність Center for Academic Excellence (інституційний підрозділ академічної підтримки, який функціонує в системі United States Naval Academy та споріднених закладах вищої освіти США, зокрема у військових академіях), яка інтегрує розвиток комунікативних навичок у ширший контекст навчальної успішності та професійної підготовки курсантів. Комунікація в такому разі не ізолюється в межах окремих дисциплін, а супроводжує опанування змісту різних навчальних курсів, включно з технічними, управлінськими та гуманітарними. Це забезпечує наскрізність формування комунікативної компетентності та її функціональну прив'язаність до реальних освітніх і професійних завдань (USNAcademy, Support Programs).

Нормативно-організаційною основою комунікативної підготовки офіцерів ВМС США є концепція лідерського розвитку, закріплена в загальнофлотських документах. Відповідно до Navy Leader Development Framework (системоутворювальний документ, що визначає принципи, етапи та механізми формування офіцера-лідера упродовж усієї професійної кар'єри, включно з його комунікативною підготовкою), лідерство розглядається як безперервний процес, що поєднує формальну освіту, професійну практику та саморозвиток. У межах цієї моделі комунікація трактується як ключова компетентність офіцера, необхідна для ефективного управління, прийняття рішень і взаємодії в складному багатодоменому середовищі. Таким чином, комунікативна підготовка органічно інтегрується в систему лідерської освіти та набуває чітко вираженого професійного спрямування (U.S. Navy).

Важливою організаційно-педагогічною особливістю американської моделі є також орієнтація

на формування так званого «базово підготовленого офіцера», здатного ефективно виконувати службові функції відразу після випуску. У цьому контексті вимоги до комунікації конкретизуються через перелік професійних компетентностей, зокрема в частині службового листування, підготовки аналітичних матеріалів, участі в штабних процедурах і діловій комунікації. Така кар'єрно орієнтована логіка підготовки зумовлює дидактичну інтеграцію комунікації з реальними професійними практиками офіцерської служби (Naval Education, 2025).

На дидактичному рівні комунікативна підготовка майбутніх офіцерів ВМС США тісно пов'язана з розвитком критичного мислення та аналітичних умінь. Значну роль у цьому відіграє використання письмових завдань (есе, аналітичні записки, стратегічні огляди) як інструментів формування професійного мислення. Письмо в цьому контексті виконує не лише функцію фіксації знань, а й слугує засобом розвитку аналітико-прогностичного компонента професійної діяльності, що є принципово важливим для штабної роботи та планування операцій (U.S. Naval War College, 2025).

Загалом, організаційно-педагогічні та дидактичні особливості комунікативної підготовки майбутніх офіцерів ВМС США характеризуються системністю, інституційною підтримкою та чіткою професійною орієнтацією. Комунікація постає не як автономна мовна компетентність, а як інтегрований елемент лідерства, управління та професійної діяльності офіцера, що забезпечує її стійку присутність у всіх ключових сегментах освітньої траєкторії. Саме така модель є методологічно цінною для подальшого компаративного аналізу та осмислення можливостей науково виваженої адаптації окремих її елементів до системи підготовки майбутніх офіцерів Військово-Морських Сил України.

Висновки. Узагальнення досвіду Сполучених Штатів Америки дозволяє зробити висновок, що комунікативна підготовка майбутніх офіцерів Військово-Морських Сил у цій країні в XXI столітті має системний, міждисциплінарний і компетентнісно орієнтований характер. Вона інституційно інтегрується у структуру підготовки офіцерів з високим рівнем лідерської компетентності. Ця підготовка поєднує академічну, військово-професійну й практичну складові та спрямована на формування здатності до управлінського мовлення, командної взаємодії, міжкультурної комунікації і кризового спілкування в багатонаціональному морському середовищі. Виявлені організаційно-педагогічні та дидактичні підходи засвідчують пріоритет підготовки офіцера як комунікативно компетентного лідера, що має безпосереднє значення для удосконалення вітчизняної системи підготовки майбутніх офіцерів Військово-Морських Сил України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Даниленко О. Б. Неперервна професійна підготовка майбутніх судноводіїв у вищих морських навчальних закладах: теорія і практика : монографія. Запоріжжя : АА Тандем, 2020, 564 с.
2. Скиба К. М. Теорія і практика професійної підготовки перекладачів у США : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського. Вінниця, 2018. 40 с.
3. Barnett M., Gatfield D., Peckan C. Non-technical skills: The vital ingredient in world maritime technology. *WMU Journal of Maritime Affairs*. 2006. Vol. 5, № 1. P. 1–14.
4. Bray M., Adamson B., Mason M. *Comparative Education Research: Approaches and Methods*. Hong Kong ; Dordrecht : Springer, 2007. 444 p. DOI:10.1007/978-3-319-05594-7
5. Cowen R., Kazamias A. (Eds.). *International Handbook of Comparative Education*. Dordrecht: Springer, 2009. URL: <https://download.e-bookshelf.de/download/0000/0044/21/L-G-0000004421-0002368824.pdf> (дата звернення: 21.12.2025).
6. Department of the Navy. *A Leader Development Framework for the 21st Century*. Washington, DC : Department of the Navy, 2013. URL: <https://www.secnav.navy.mil/innovation/Documents/Leader%20Development%20Framework.pdf> (дата звернення: 21.12.2025).
7. *English A. D. Understanding Military Culture: A Canadian Perspective*. Montreal & Kingston ; London ; Ithaca : McGill-Queen's University Press, 2004. 198 p.
8. Hasanspahić N., Frančić V., Bielić T. Ship safety officers' perceptions and attitudes toward human error and reporting. *Transactions on Maritime Science*. 2014. Vol. 3, № 2. P. 153–162. URL: <https://www.toms.com.hr/index.php/toms/article/view/573> (дата звернення: 21.12.2025).
9. Hetherington C., Flin R., Mearns K. Safety in shipping: The human element. *Journal of Safety Research*. 2006. Vol. 37, № 4. P. 401–411. <https://doi.org/10.1016/j.jsr.2006.04.007>
10. International Maritime Organization. *International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers (STCW), as amended in 2010*. London : IMO, 2011.
11. International Maritime Organization. *STCW including 2010 Manila Amendments*. London : IMO, 2017.
12. International Maritime Organization. *Resolution A.918(22). Adoption of the Standard Marine Communication Phrases*. London : IMO, 2001.
13. International Maritime Organization. *Standard Marine Communication Phrases*. London : IMO, 2001. 116 p.
14. Kelley K. P., Johnson-Freese J. *Rethinking Professional Military Education*. – Newport : U.S. Naval War College / World Affairs Council, 2013. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/172407/Kelley_and_Johnson-Freese_Goal_in_PME_0.pdf (дата звернення: 21.12.2025).
15. Kluge A. *The Acquisition of Knowledge and Skills for Taskwork and Teamwork to Control Complex Technical Systems*. Springer International Publishing, 2014. DOI: 10.1007/978-94-007-5049-4
16. Lewińska, M. The Role of Communication in Military Leadership. *Journal of Corporate Responsibility and Leadership*. 2015. Vol. 2, № 1, doi:10.12775/JCRL.2015.003
17. NATO. *Allied Joint Doctrine for Maritime Operations (AJP-3.1)*. Brussels : NATO Standardization Office, latest edition.
18. NATO Standardization Office. *STANAG 6001. NATO Standardized Language Profile*. Brussels : NATO, latest edition.
19. Naval Education and Training Command. *Officer Professional Core Competencies (PCC) Manual*. n.p. : NETC, 2025. URL: <https://www.netc.navy.mil/Portals/46/NSTC/01.%20Directives/Manuals/Encl%20%281%29%202025%20Officer%20Professional%20Core%20Competencies%20%28PCC%29%20Manual.pdf> (дата звернення: 21.12.2025).
20. OECD. *Handbook for Internationally Comparative Education Statistics*. Paris : OECD Publishing, 2004. 309 p
21. Phillips D., Ertl H. (Eds.). *The Education Systems of Europe*. London : Routledge, 2003. 504 p.
22. Phillips D., Schweisfurth M. *Comparative and International Education: An Introduction to Theory, Method, and Practice*. 2nd ed. London : Bloomsbury Academic, 2014. 240 p.
23. Salas E., Bowers C. A., Rhodenizer L. It is not how much you have but how you use it: Toward a rational use of simulation to support aviation training. *The International Journal of Aviation Psychology*. 1998. Vol. 8, № 3. P. 197–208. DOI: 10.1207/s15327108ijap0803_2
24. United States Naval Academy. *Academic Program and Core Curriculum*. Annapolis, MD : United States Naval Academy, n.d. URL: <https://www.usna.edu/Academics/Core-Curriculum.php> (дата звернення: 01.01.2026).
25. United States Naval Academy. *Leader Development Framework*. Annapolis, MD : United States Naval Academy, n.d. URL: <https://www.usna.edu/Leadership/> (дата звернення: 21.12.2025).
26. United States Naval Academy. *Support Programs (Center for Academic Excellence)*. Annapolis, MD : United States Naval Academy, n.d. URL: https://www.usna.edu/AcCenter/Support_Programs.php (дата звернення: 21.12.2025).
27. United States Naval Academy. *The Writing & Communication Center*. Annapolis, MD : United States Naval Academy, n.d. URL: <https://www.usna.edu/AcCenter/WritingCenter.php> (дата звернення: 21.12.2025).
28. U.S. Navy. *Navy Leader Development Framework*. n.p. : U.S. Navy, n.d. URL: https://cnrse.cnrc.navy.mil/Portals/83/nas_pensacola/Documents/NLDF_Final.pdf (дата звернення: 21.12.2025).
29. U.S. Naval War College. *Strategy and War Course: 2025 Syllabus*. Newport, RI : U.S. Naval War College, 2025. URL: https://usnwc.edu/_images/portals/0/NWCDepartments/Strategy-and-Policy-Department/SW%202025-Syllabus-4%20Aug%202025.pdf (дата звернення: 21.12.2025).
30. Xue C.; *Organisational support and safety management in shipping*. Plymouth : University of Plymouth, 2015. PhD Thesis. URL: <https://pearl.plymouth.ac.uk/handle/10026.1/3078> (дата звернення: 02.01.2026).

REFERENCES:

1. Danylenko, O. (2020). *Neperervna profesiina pidhotovka maibutnix sudnovodiiv u vyshchychk morskychk navchalnykh zakladakh: teoriia i praktyka* [Continuous professional training of future navigators in higher maritime educational institutions: Theory and practice] : monohrafiia. Zaporizhzhia : AA Tandem. 564 p. [in Ukrainian].

2. Skyba, K. (2018). Teoriia i praktyka profesiinoi pidhotovky perekladachiv u SShA [Theory and practice of professional training of translators in the USA] : avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04. Vinnytsia : Vinnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni M. Kotsiubynskoho. 40 p. [in Ukrainian].
3. Barnett M., Gatfield D., Peckan C. Non-technical skills: The vital ingredient in world maritime technology. *WMU Journal of Maritime Affairs*. 2006. Vol. 5, № 1. P. 1–14. [in English].
4. Bray M., Adamson B., Mason M. *Comparative Education Research: Approaches and Methods*. Hong Kong; Dordrecht : Springer, 2007. 444 p. DOI: 10.1007/978-3-319-05594-7 [in English].
5. Cowen R., Kazamias A. (Eds.). *International Handbook of Comparative Education*. Dordrecht: Springer, 2009. URL: <https://download.e-bookshelf.de/download/0000/0044/21/L-G-0000004421-0002368824.pdf> [in English].
6. Department of the Navy. A Leader Development Framework for the 21st Century. Washington, DC : Department of the Navy, 2013. URL: <https://www.secnav.navy.mil/innovation/Documents/Leader%20Development%20Framework.pdf> [in English].
7. English A. D. *Understanding Military Culture: A Canadian Perspective*. Montreal & Kingston ; London ; Ithaca : McGill-Queen's University Press, 2004. 198 p. [in English].
8. Hasanspahić N., Frančić V., Bielić T. Ship safety officers' perceptions and attitudes toward human error and reporting // *Transactions on Maritime Science*. 2014. Vol. 3, № 2. P. 153–162. URL: <https://www.toms.com.hr/index.php/toms/article/view/573> [in English].
9. Hetherington C., Flin R., Mearns K. Safety in shipping: The human element. *Journal of Safety Research*. 2006. Vol. 37, № 4. P. 401–411. <https://doi.org/10.1016/j.jsr.2006.04.007> [in English].
10. International Maritime Organization. *International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers (STCW)*, as amended in 2010. London : IMO, 2011. [in English].
11. International Maritime Organization. *STCW including 2010 Manila Amendments*. London : IMO, 2017. [in English].
12. International Maritime Organization. *Resolution A.918(22). Adoption of the Standard Marine Communication Phrases*. London : IMO, 2001. [in English].
13. International Maritime Organization. *Standard Marine Communication Phrases*. London : IMO, 2001. 116 p. [in English].
14. Kelley K. P., Johnson-Freese J. *Rethinking Professional Military Education*. – Newport : U.S. Naval War College / World Affairs Council, 2013. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/172407/Kelley_and_Johnson-Freese_Goal_in_PME_0.pdf [in English].
15. Kluge A. *The Acquisition of Knowledge and Skills for Taskwork and Teamwork to Control Complex Technical Systems*. Springer International Publishing, 2014. DOI: 10.1007/978-94-007-5049-4 [in English].
16. Lewińska, M. The Role of Communication in Military Leadership. *Journal of Corporate Responsibility and Leadership*. 2015. Vol. 2, № 1, DOI: 10.12775/JCRL.2015.003 [in English].
17. NATO. *Allied Joint Doctrine for Maritime Operations (AJP-3.1)*. Brussels : NATO Standardization Office, latest edition. [in English].
18. NATO Standardization Office. *STANAG 6001. NATO Standardized Language Profile*. Brussels : NATO, latest edition. [in English].
19. Naval Education and Training Command. *Officer Professional Core Competencies (PCC) Manual*. n.p. : NETC, 2025. URL: <https://www.netc.navy.mil/Portals/46/NSTC/01.%20Directives/Manuals/Encl%20%281%29%202025%20Officer%20Professional%20Core%20Competencies%20%28PCC%29%20Manual.pdf> [in English].
20. OECD. *Handbook for Internationally Comparative Education Statistics*. Paris : OECD Publishing, 2004. 309 p. [in English].
21. Phillips D., Ertl H. (Eds.). *The Education Systems of Europe*. London: Routledge, 2003. 504 p. [in English].
22. Phillips D., Schweisfurth M. *Comparative and International Education: An Introduction to Theory, Method, and Practice*. 2nd ed. London : Bloomsbury Academic, 2014. 240 p. [in English].
23. Salas E., Bowers C. A., Rhodenizer L. It is not how much you have but how you use it: Toward a rational use of simulation to support aviation training. *The International Journal of Aviation Psychology*. 1998. Vol. 8, № 3. P. 197–208. DOI: 10.1207/s15327108ijap0803_2 [in English].
24. United States Naval Academy. *Academic Program and Core Curriculum*. Annapolis, MD : United States Naval Academy, n.d. URL: <https://www.usna.edu/Academics/Core-Curriculum.php> [in English].
25. United States Naval Academy. *Leader Development Framework*. Annapolis, MD : United States Naval Academy, n.d. URL: <https://www.usna.edu/Leadership/> [in English].
26. United States Naval Academy. *Support Programs (Center for Academic Excellence)*. Annapolis, MD : United States Naval Academy, n.d. URL: https://www.usna.edu/AcCenter/Support_Programs.php [in English].
27. United States Naval Academy. *The Writing & Communication Center*. Annapolis, MD : United States Naval Academy, n.d. URL: <https://www.usna.edu/AcCenter/WritingCenter.php> [in English].
28. U.S. Navy. *Navy Leader Development Framework*. n.p. : U.S. Navy, n.d. URL: https://cnrse.cnrc.navy.mil/Portals/83/nas_pensacola/Documents/NLDF_Final.pdf [in English].
29. U.S. Naval War College. *Strategy and War Course: 2025 Syllabus*. Newport, RI: U.S. Naval War College, 2025. URL: https://usnwc.edu/_images/portals/0/NWCDepartments/Strategy-and-Policy-Department/SW%202025-Syllabus-4%20Aug%202025.pdf [in English].
30. Xue C.; *Organisational support and safety management in shipping*. Plymouth : University of Plymouth, 2015. PhD Thesis. URL: <https://pearl.plymouth.ac.uk/handle/10026.1/3078> [in English].

